

OKUL YÖNETİCİLERİNDE SENDİKA ÜYELİĞİNİN OKUL İKLİMİNE ETKİLERİ

İmadeddin OĞUZ¹

Hakan BENCİK²

Selahattin VARAN³

Ahmet ÇOLAK⁴

Özet

Yapılan araştırmada, öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında çeşitli okullarda görev yapan 12 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada, öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'nda öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler araştırmacı tarafından içerik analizi yöntemi ile raporlaştırılmıştır. Araştırmada okul müdürlerinin sendika üyeliğine bakmaksızın öğretmenlere karşı objektif, adil ve eşit davranışlar gösterdikleri saptanmıştır. Bu durumu aynı sendikada olmanın okulun iklimine ve olanaklarına erişimde ayrıcalık oluşturmadığı da saptanmıştır. Bunlara ek olarak araştırmada okul müdürlerinin sendika üyeliğinin okul iklimini bir boyutu olan destekleyici, yönlendirici ve sınırlayıcı davranışlarda bir değişikliğe neden olmadığı da belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticisi, Sendika, Okul İklimi.

THE EFFECTS OF UNION MEMBERSHIP ON SCHOOL CLIMATE IN SCHOOL MANAGERS

In the research, it was aimed to determine the views of teachers on the effects of union membership on school climate in school administrators. The study group of the research consists of 12 teachers working in various schools in the 2020-2021 academic year. The criterion sampling method, one of the purposive sampling methods, was used in the research. In the study, a semi-structured interview form was prepared to determine the views of teachers on the effects of union membership on school climate in school administrators. In the Semi-Structured Interview Form, there are questions to determine the views of teachers on the effects of union membership on school climate in school administrators. The data obtained in the research were reported by the researcher with the content analysis method. In the study, it was determined that school principals showed objective, fair and equal behavior towards teachers regardless of their union membership. It has been determined that being in the same union did not change this situation. In addition, it was determined in the research that being in the same union with the school principal does not create a privilege in accessing the opportunities and facilities of the school. In addition, it was determined in the study that the union membership of school principals did not cause a change in supportive, directing and limiting behaviors, which is a dimension of school climate.

Keywords: School Administrator, Union, School Climate

1.GİRİŞ

Üyelerinin ortak amaçlarını gerçekleştirmek ve çıkarlarını korumak amacıyla biraraya gelen aynı meslek gruplarına sahip bireylerin oluşturduğu örgütler sendika olarak tanımlanır (Ulutaş ve Sönmez, 2011). Sendika kavramı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nda sahip oldukları sosyal, siyasal ve ekonomik hakları ve ortak çıkarlarını koruyabilmek amacıyla aynı meslek gruplarında yer alan işveren yada çalışanların bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip örgütler olarak tanımlanmıştır (www.mevzuat.gov.tr). Vakıf ve derneklerden farklı olarak sendikalar, din, dil, ırk, köken, mezhep, meslek ve etnik köken farkı gözetmeksizin tüm çalışanları bir çatı altında

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, oguz-7556@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0959-6811

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hakanbencik@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8690-5529

³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, varan1201@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6394-2159

⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ah_colak@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7863-2409

toplamayı amaçlamaktadır (Battal, 2004). Sanayi devrimiyle birlikte dünya çapında işçi sınıfının ortaya çıkmasıyla birlikte toplumda sınıflar arası çatışma, işveren-işçi çatışması ve siyasal ve sosyal alanda söz sahibi olma çabaları mesleki grupların amaçlarını gerçekleştirebilme, çıkarlarını koruma ve elde edebilme amaçları sendikaların ortaya çıkışını hızlandırmıştır (Öz, 2010).

Toplumda ücretli çalışma sisteminin ortaya çıkmasıyla birlikte doğan sendikacılık, sanayi devriminin ve kapitalizmin ilk defa ortaya çıktığı yer olan İngiltere’de ortaya çıkmıştır (Işıklı, 2003). Türkiye’de 1909 yılında kabul edilen Sendika ve Dernekler yasasıyla birlikte ilk defa sendikal faaliyetler ortaya çıkmış ve ilk defa 1952 yılında Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu adı altında ilk sendika kurulmuştur. 1960 yılından sonra Türkiye’de işçi sendikaları dışında memur sendikaları kurulmaya başlanmıştır (Çankaya, 2005).

Okullarda verimliliğin artmasında sendikaların önemli rolleri bulunmaktadır. Öğretmenler farklı amaç ve beklentilerini karşılamak için sendikalara üye olurlar. ABD’de öğretmen sendikalarının eyalette eğitime katkısı diğer federal kurumlardan ve birçok diğer devlet kuruluşundan daha fazladır. Sendikalar üyelerinden aldıkları aidatlar ve bütçeleriyle güçlü ve daha etkili olmaktadır. Bununla birlikte büyük sosyal sınıf olmaları ve medyanın etkisiyle okul bölgelerinde daha da etkili ve güçlü olabilmektedirler (Johnathan ve Lawrence, 2013; akt. Taşdan, 2013). Bu durumdan dolayı yapılan araştırmada da sendikaların okullarda okul yöneticilerinin davranışları bağlamında öğretmen görüşlerine göre okul iklimi ile ilişkili olarak ele alınmıştır.

Türkiye’de eğitim sisteminin niteliğinin artması ve öğretmenlerin daha iyi yaşam koşullarına sahip olmasında eğitim sendikalarının işlevselliği ve öğretmenlerin örgütlenme düzeyi önemlidir. Ancak sendikalarının işlevsel olması ve öğretmenlerin sendikalara daha çok üye olması öğretmenler ve sendikalar arasındaki işbirliği ile mümkün olacaktır (Taşdan, 2013). Bu işbirliğinde okul müdürlerinin aracı rol üstlendiği söylenebilir. Bu araştırma ile öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin bu rolleri sorgulanmıştır.

Sendikacılık faaliyetleri okul iklimini bozmadan doğası içerisinde yayılması gerektiği söylenebilir. Nitekim okul içerisinde okul iklimini bozacak sendikal faaliyetlerin eğitim örgütlerinde istenmeyen bir durumdur. Olumlu bir okul iklimine sahip olan okullarda grup bağlılığı, saygı, güven, işbirlikçi öğrenme ve performans gibi öğelerin artış eğiliminde olur. Bu öğelerin yüksek düzeyde olması öğrenen okul olmasını sağlamaktadır (Finnan, Schnepel ve Anderson, 2003). Olumlu bir okul ikliminin oluşması için; öğrenci-öğretmen ilişkilerinin olumlu olması, akademik desteğin sağlanması, düzen ve disipline önem verilmesi, okulun güçlü bir ilişki ağının olması, fiziksel şartların öğrenme için uygun hale getirilmesi, sosyal çevreyle uyum için olunması, okulların statülerine önem verilmesi ve akademik memnuniyetin sağlanması gerekmektedir (Zullig, Koopman, Patton ve Ubbes, 2010).

Araştırmada, öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda araştırmada “Okul yöneticilerinin sendika üyesi olması okul iklimini etkilemekte midir? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu temel soru kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Okul müdürlerinin kendileri ile aynı sendikadan olan öğretmenlere karşı davranışları nasıldır?
- Okul müdürlerinin okulda sendika üyesi olmayan öğretmenlere karşı tutumu nasıldır?
- Okul müdürlerinin, tam karşıtı bir sendika üyesi öğretmenlere davranışları genel olarak nasıldır?
- Okul yöneticisinin sendika üyeliği okul ikliminin boyutları olan destekleyici, yönlendiricilik ve sınırlayıcılık davranışlarında değişikliklere neden olmakta mıdır?
- Farklı sendikalara üye öğretmenler birbirlerine açık ve mesleki etkileşim içinde, hatalarını kabullenici ve karşılıklı saygıya dayalı bir ilişkileri var mıdır?

- Öğretmenlerin farklı sendikalara üye olmalarına karşın aralarındaki sosyal bağlar nasıldır?
- Öğretmenlerin farklı sendikalara üye olmaları birbirlerine karşı olumsuz davranışlar sergilemelerine ve birbirlerini eleştirmelerine neden olmakta mıdır?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni farkında olduğumuz fakat derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu kapsamda araştırmada öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin olgular, alanyazın ile ilişkilendirilip ve uygulamaya ilişkin bazı öneriler sunulmuştur.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında çeşitli okullarda görev yapan 24 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sendikalı olması, görev yaptıkları okuldaki yöneticilerinin sendikalı olması, görev yaptıkları okuldaki yöneticilerle en az 2 yıl çalışmış olmaları ve öğretmenlik mesleğinde 10 yıl tecrübeli olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçütler, öğretmenlerin okul yöneticilerini daha iyi tanınması, sendikalaşma hakkında bilgi sahibi olmaları ve okul iklimi konusunda görüş beyan etme konusundaki yeterlilikleri açısından ve de alanda tecrübeli olmalarının geçerliliği yüksek değerlendirmeler yapması için belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

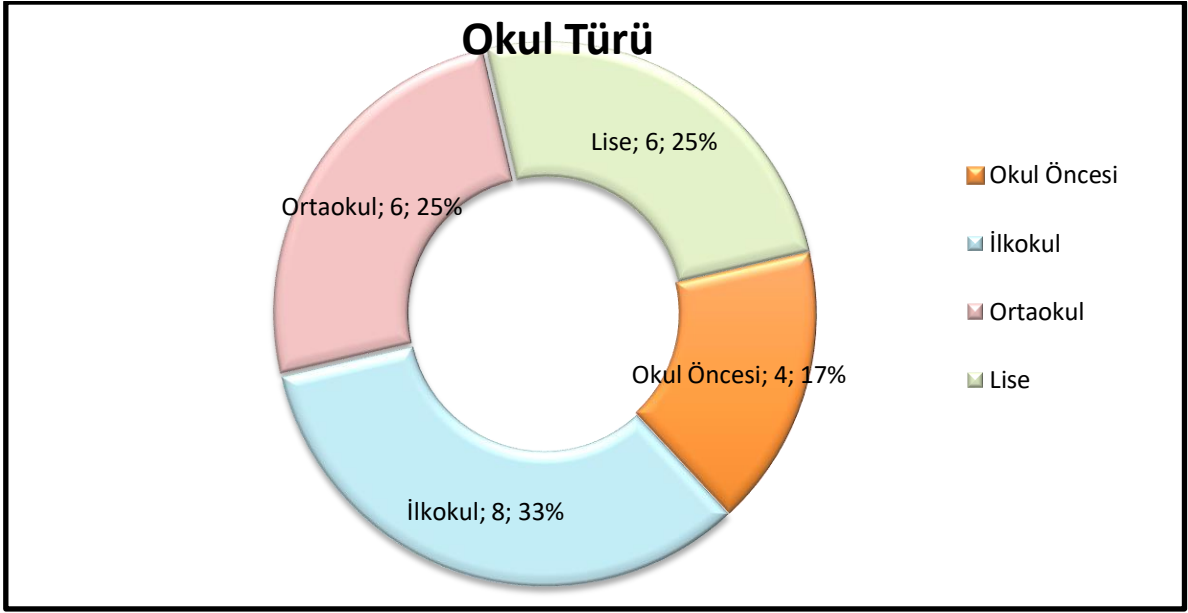
Çalışmada, öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'nda öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Çalışmada, öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemek üzere yarı-yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanmasından sonra çeşitli okullarda görev yapan 24 öğretmen gönüllük esasına göre belirlenmiştir. 24 öğretmen belirlendikten sonra öğretmenler ile 30-45 dakika arasında değişen sürelerde görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında araştırmacı tarafından görüşme notları alınarak öğretmenlerin araştırma konusuna ilişkin görüşleri kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan görüşler içerik analizi yöntemi ile raporlaştırılmıştır.

3.BULGULAR

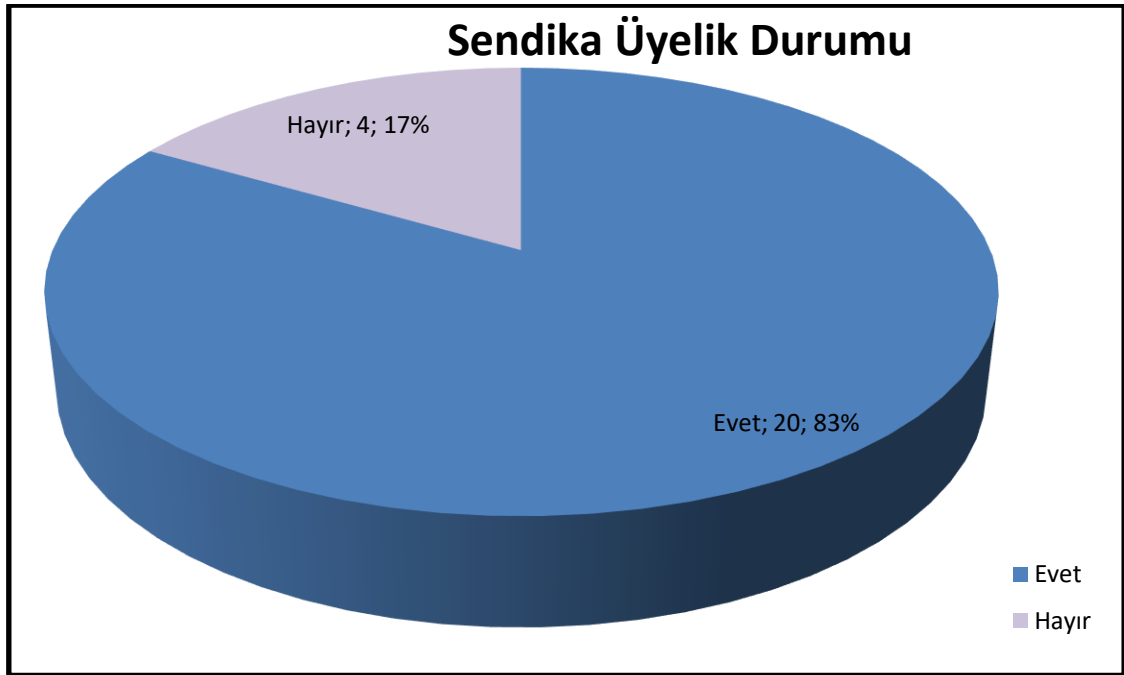
3.1. Katılımcıların Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 2020-2021 eğitim-öğretim yılında çeşitli okullarda görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren 24 öğretmenin kişisel bilgilerine ilişkin bulgular aşağıda gösterilmiştir.

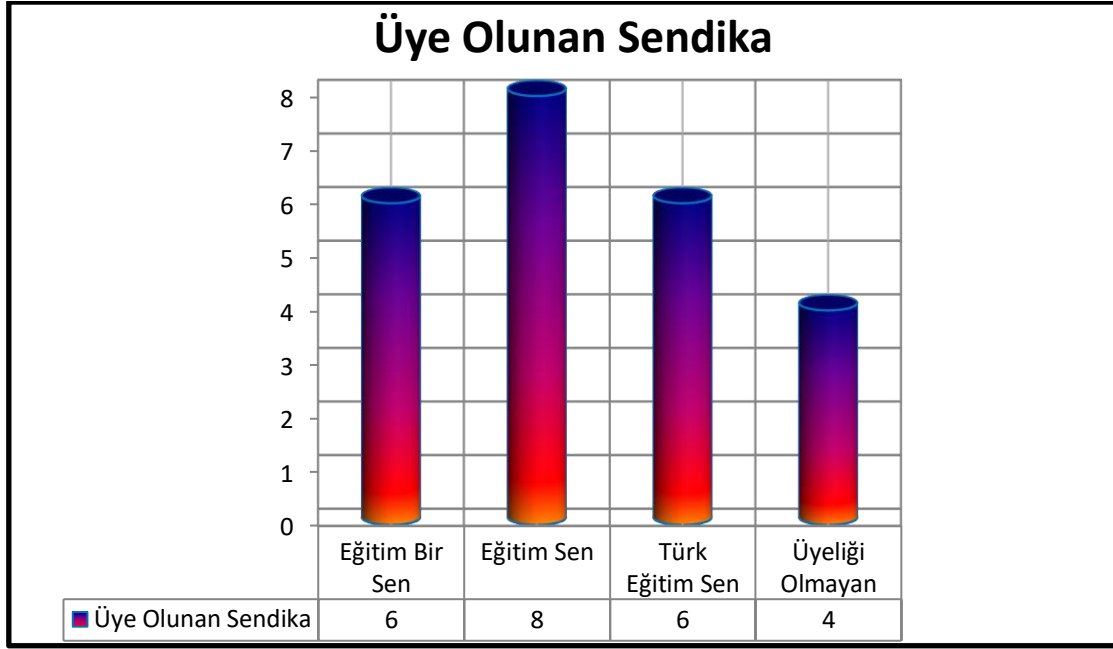
Şekil 1. Katılımcıların görev yaptıkları okul türüne ilişkin bulgular

Şekil 1 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %17'sinin okul öncesi (n=4), %33'ünün ilkokul (n=8), %25'inin ortaokul (n=6), 25'inin ise liselerde (n=6) görev yaptığı görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin sayısının diğer eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere göre fazla olduğu anlaşılmaktadır.

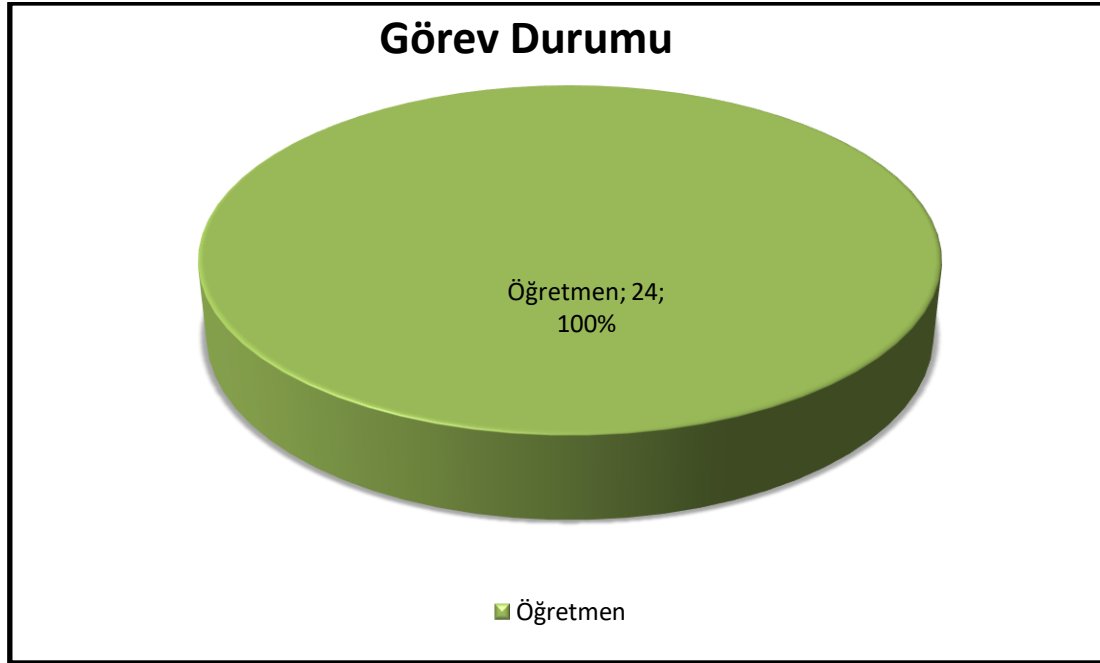
Şekil 2. Katılımcıların sendika üyelik durumuna ilişkin bulgular

Şekil 2 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %17'sinin herhangi bir sendikaya üyeliğinin olmadığı (n=4), %83'ünün ise herhangi bir sendikaya üye olduğu (n=20) görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin büyük çoğunluğunun herhangi bir sendikaya üye olduğu anlaşılmaktadır.

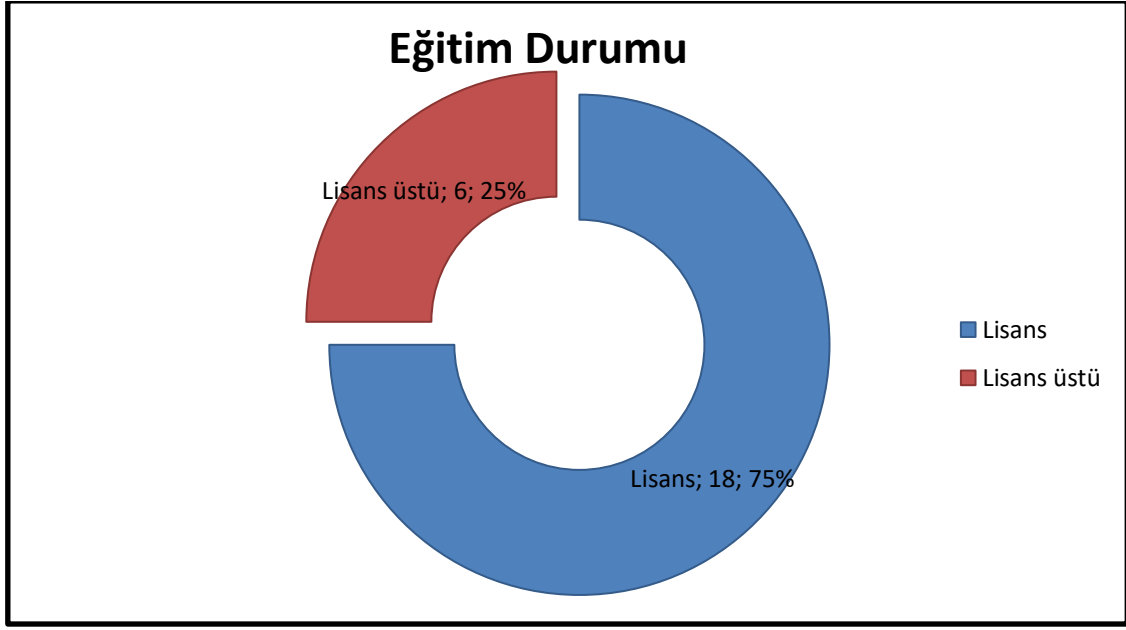
Şekil 3. Katılımcıların üye oldukları sendikalara ilişkin bulgular

Şekil 3 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %25'inin Eğitim Bir Sen (n=6), benzer şekilde %25'inin Türk Eğitim Sen (n=6), %17'sinin sendika üyeliğinin olmadığı (n=4), %33'ünün ise Eğitim Sen (n=8) üyesi olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler arasında Eğitim Sen'e üye öğretmen sayısının diğer sendikalara üye olan öğretmen sayısından fazla olduğu anlaşılmaktadır.

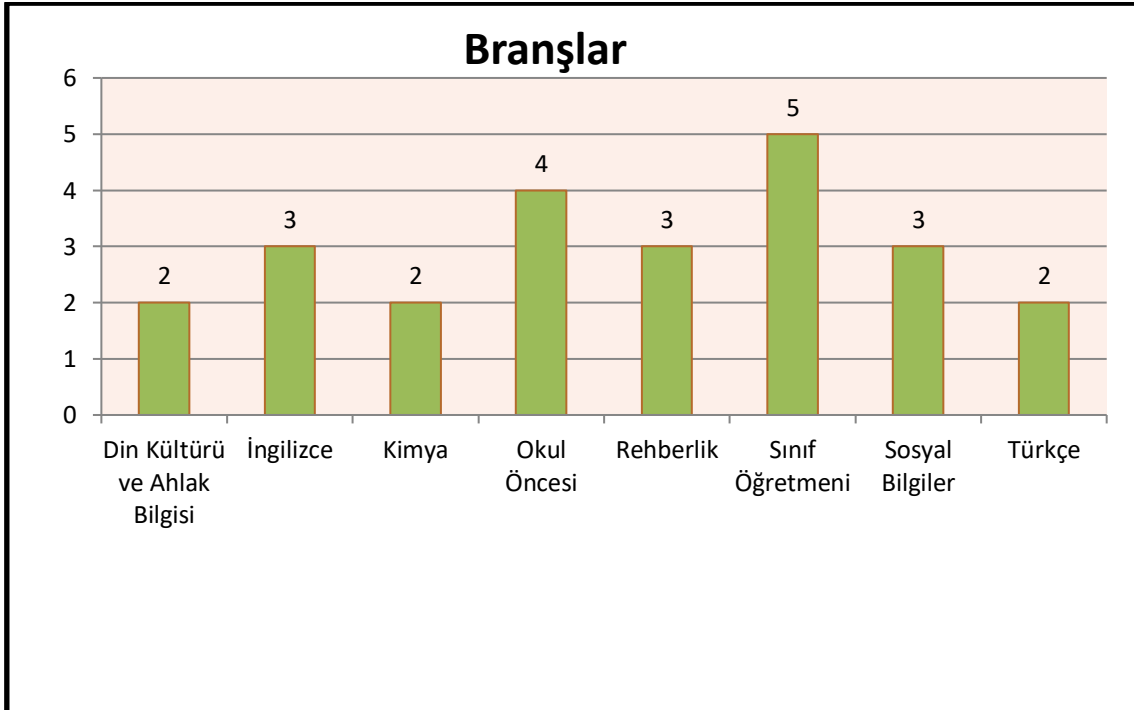
Şekil 4. Katılımcıların üye oldukları sendikalara ilişkin bulgular

Şekil 4 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin tamamının (%100; n=24) öğretmen olduğu görülmektedir. Katılımcıların tamamının öğretmen olması araştırma sonuçlarının yalnızca öğretmenler bağlamında değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca bu veri araştırmanın bir sınırlılığı olarak görülebilir.

Şekil 5. Katılımcıların eğitim durumuna ilişkin bulgular

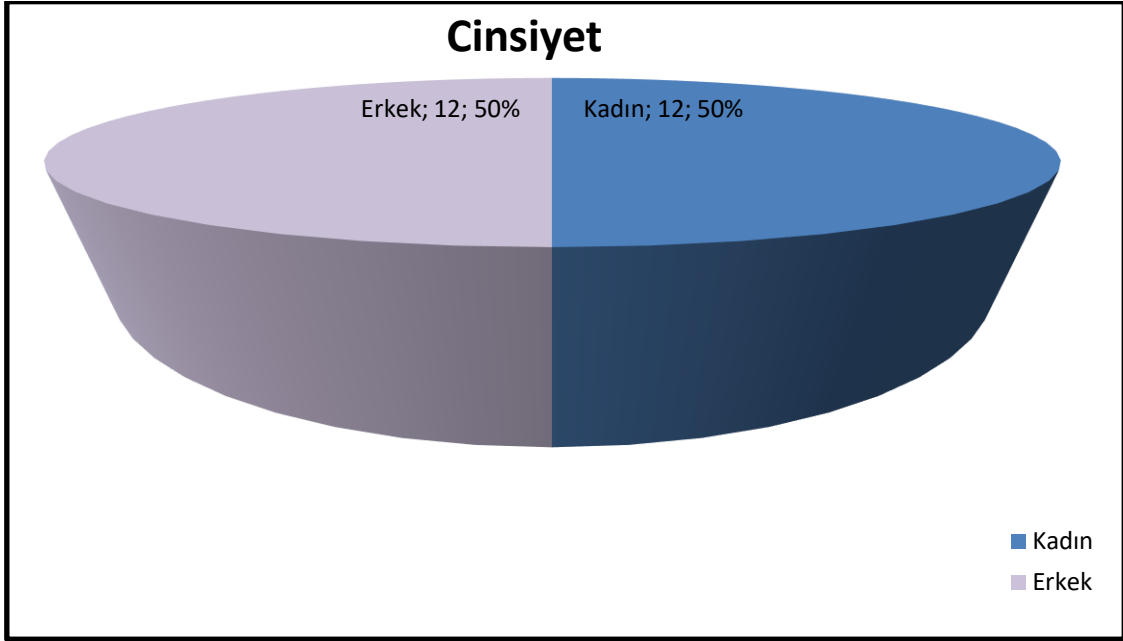
Şekil 5 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %75'inin lisans (n=19), %25'inin ise lisansüstü eğitim mezunu olduğu (n=6) görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lisans mezunu öğretmenlerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

Şekil 6. Katılımcıların branşlarına ilişkin bulgular

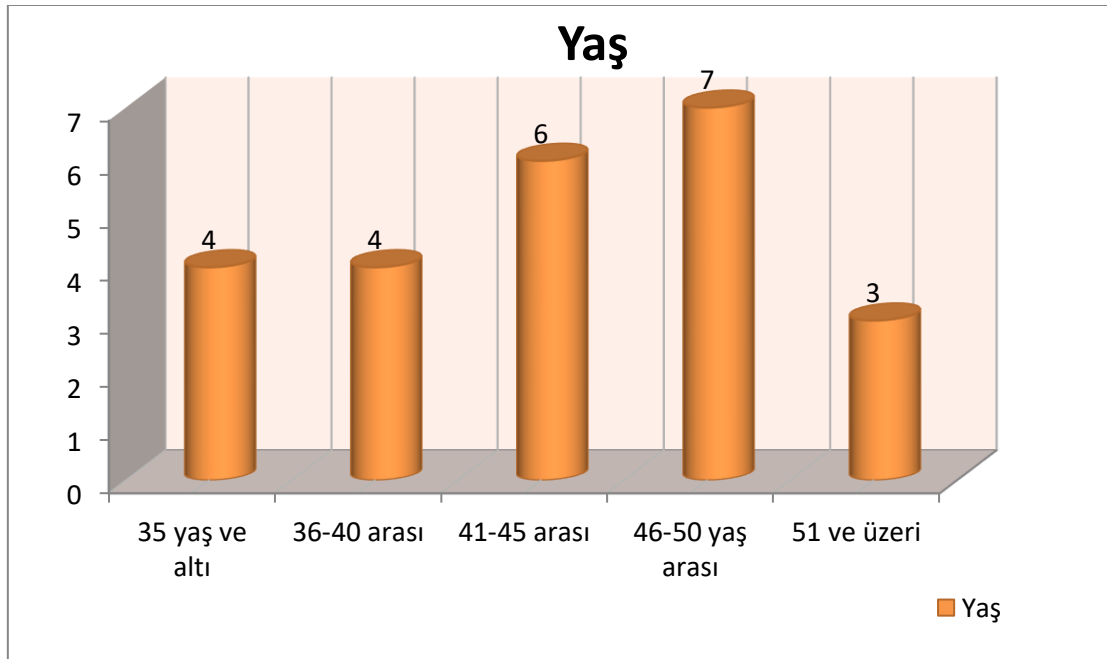
Şekil 6 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %2'sinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %3'ünün İngilizce, %2'sinin Kimya, %4'ünün Okul Öncesi, %3'ünün Rehberlik, %5'inin Sınıf Öğretmeni, %3'ünün Sosyal Bilgiler, %2'sinin ise Türkçe branşlarında olduğu

görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler arasında Sınıf Öğretmeni branşında olan öğretmen sayısının diğer branşlara sahip öğretmenlere göre fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 7. Katılımcıların cinsiyetine ilişkin bulgular

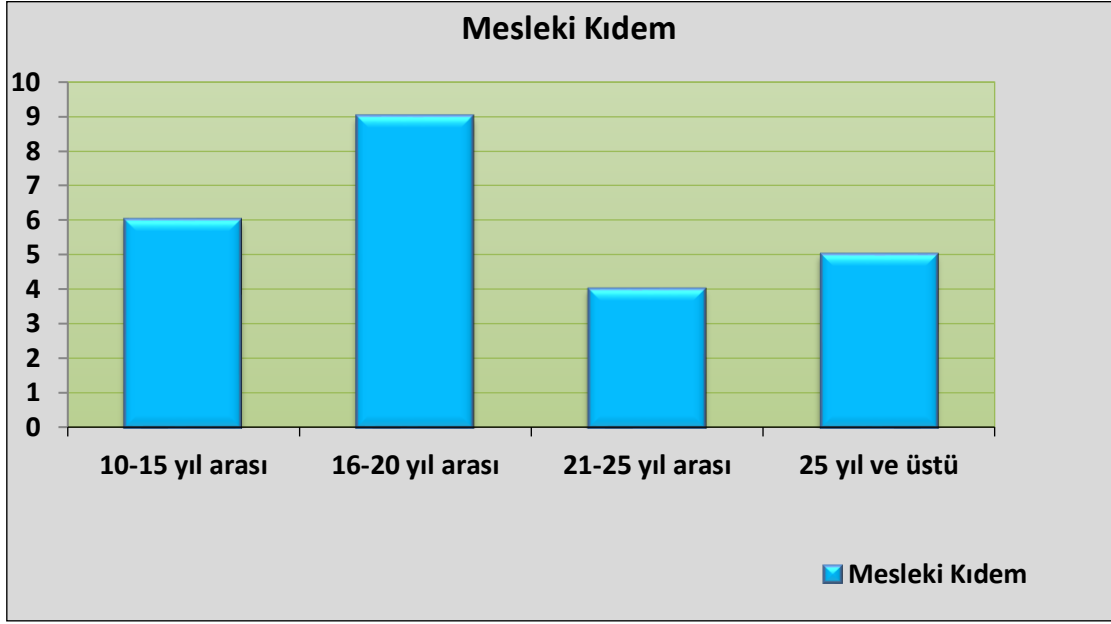
Şekil 7 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin yarısının kadın (n=12), diğer yarısının da erkek (n=12) öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Şekil 8. Katılımcıların yaşlarına ilişkin bulgular

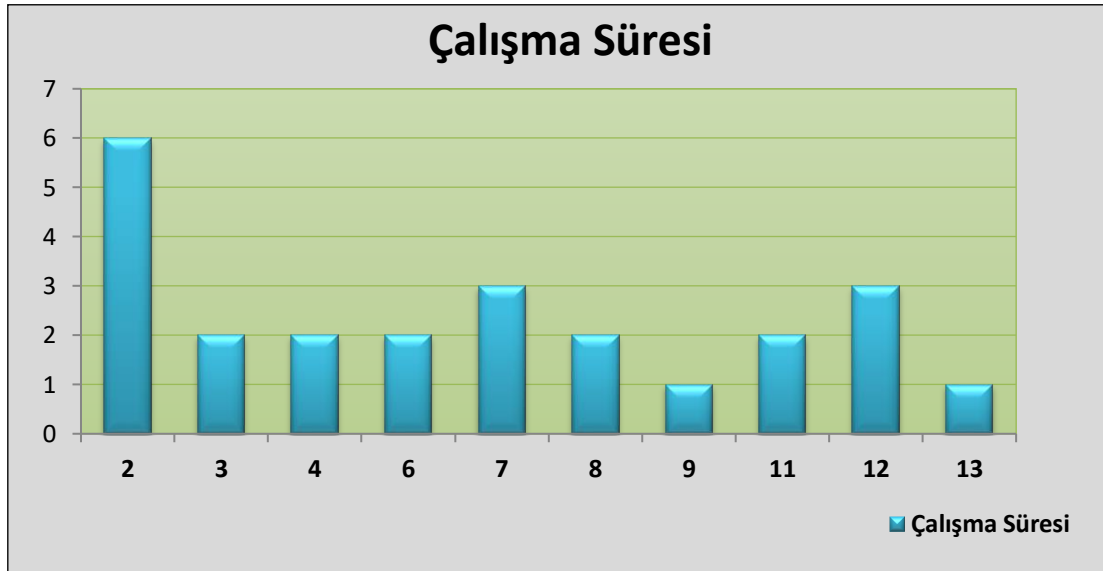
Şekil 8 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %17'sinin 35 yaş ve altında (n=4), benzer şekilde %17'sinin 36-40 yaş arasında (n=4), %25'inin 41-45 yaş arasında (n=6), %29'unun 46-50 yaş arasında (n=7), %13'ünün ise 51 ve üstü yaş aralığında (n=3) olduğu

görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler arasında 46-50 yaş arasındaki öğretmen sayısının diğer yaş gruplarındaki öğretmen sayılarından fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 9. Katılımcıların mesleki kıdemlerine ilişkin bulgular

Şekil 9 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %25'inin 10-15 yıl arası mesleki kıdeme (n=6), %38'inin 16-20 yıl arası mesleki kıdeme (n=9), %17'sinin 21-25 yıl arası mesleki kıdeme (n=4), %21'inin ise 25 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler arasında 16-20 arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sayısının diğer mesleki kıdemlere sahip öğretmenlerden fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 10. Katılımcıların görev yaptıkları okuldaki çalışma süresine ilişkin bulgular

Şekil 10 incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin %25'inin görev yaptıkları okulda 2 yıl (n=6), %8'inin görev yaptıkları okulda 3 yıl (n=2), %8'inin görev yaptıkları okulda 4 yıl (n=2), %8'inin görev yaptıkları okulda 6 yıl (n=2), %13'ünün görev yaptıkları okulda 7 yıl (n=3), %8'inin görev yaptıkları okulda 8 yıl (n=2), %4'ünün görev yaptıkları okulda 9 yıl (n=1), %8'inin görev yaptıkları okulda 11 yıl (n=2), %13'ünün görev yaptıkları okulda 12 yıl (n=3), %4'ünün ise

görev yaptıkları okulda 13 yıl (n=1) görev yaptıkları görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler arasında 2 yıl aynı okulda görev yapan öğretmenlerin sayısının diğer sürelerle sahip öğretmenlerden fazla olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. Sendika Üyeliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Okul müdürünüz, kendisi ile aynı sendikadan olan öğretmenlere karşı davranışları nasıldır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 1. Sendika üyeliğine ilişkin 1. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Objektif	6
Adil/Eşit	5
Benzer davranışları göstermektedir.	3
Sendikal faaliyetlerle iş disiplini ayırt edebilmekte	1
Müdürün hangi sendikadan olduğunu bilmiyorum.	1
Daha olumlu	1
İyidir. Sıkıntı yaşamadım	1
Tarafli	1
Kendi sendikasında olan öğretmenlere yaklaşımı daha pozitifdir.	1
Daha ılımlı arkadaş gibiler. Onlara karşı sahiplenici bir tavır mevcut.	1

Araştırmada “Okul müdürünüz, kendisi ile aynı sendikadan olan öğretmenlere karşı davranışları nasıldır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin sendika üyeliğine bakmaksızın objektif, adil ve eşit davranışlar gösterdiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler genel itibari ile okul müdürlerinin gerek aynı sendikada gerekse de farklı sendikada olan öğretmenlere yönelik tarafli davranışlar göstermediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın “Okul müdürünüz ile aynı sendikadan olmak okulun imkân ve olanaklarına erişimde hangi ayrıcalıkları oluşturur?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 2. Sendika üyeliğine ilişkin 2. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Ayrıcalığı yok/ Oluşturmuyor/ Ayrıcalık oluşturduğunu düşünmüyorum.	13
Müdürün hangi sendikadan olduğunu bilmiyorum.	1
Okul içerisinde daha çok kolaylık sağlar.	4
Bol ek ders, sertifika ve izin	1
Okulun araç gereçlerini kullanmada, dersliklerin kullanımında (lavabolara yakınlık, ısınma problemleri sınıf, üst kat vb.) izin kullanma durumunda, sınıflara öğrenci dağılımında, problemleri öğrencilerin dağılımında, ödüllendirmede, branş derslerinin ayarlanmasında ayrıcalıklar oluşturmaktadır.	1
Ortak sendikadan olan meslektaşlarının okuldaki araç gerece yâda olanaklara erişmesi çok kolayken farklı sendikadan olan bizler 10 kere istemeden alamayız. Pozitif ayrımcılık yapıyor.	1

Araştırmada “Okul müdürünüz ile aynı sendikadan olmak okulun imkân ve olanaklarına erişimde hangi ayrıcalıkları oluşturur?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla ayrıcalık oluşturmadığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler genel itibari ile okul müdürlerinin okulun imkân ve olanaklarına erişimde ayrıcalıklı davranışlar göstermediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın “Okul müdürü hangi konularda kendisi ile aynı sendikadan olan öğretmenleri desteklemektedir?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 3. Sendika üyeliğine ilişkin 3. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hemen hemen her konuda/ Her konuda onları destekler. Okul kültürü onların ilişkileri üzerinden şekillenmiştir. Çalıştığım okulda yabancı durumdayım.	2
Hiçbir konuda/ Şimdiye kadar sendikalı ayrımcılığına rastlamadım./ Müdürümüz okul kültürünü bozacak, öğretmenler arasında ayırım yapıyor algısını oluşturacak hareketlerden uzak durmaktadır./ Tüm sendikalara eşit mesafede durmaktadır./ Sendikalı olan ya da olmayan, işini layıkıyla yapan bütün öğretmenlere eşit mesafede duruyor./ Gözlemediğim kadarıyla okul müdürümüz kendisi ile aynı sendikada olan öğretmenleri diğer öğretmenlerden fazla bir şekilde desteklediğine rastlamadım.	6
Bazen olmaktadır.	1
Sendikal çalışmalarda	1
Çalıştığım okulda sendikanın etkili bir faktör olmadığını düşünüyorum.	1
Sendika konusu, okulda neredeyse hiç konuşulmaz.	1
Ek ders, sertifika programlarına katılım önceliği ve izin	1
Ders programlarının hazırlanmasında, öğrenci dağılımında, derslik seçiminde, kutlama programlarında görev dağılımında, kurs ve Seminerlere öğretmen görevlendirmelerde desteklemektedir.	1

Araştırmada “Okul müdürü hangi konularda kendisi ile aynı sendikadan olan öğretmenleri desteklemektedir?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin okul kültürünü bozacak, öğretmenler arasında ayırım yapıyor algısını oluşturacak hareketlerden uzak durmakta olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler okul müdürlerinin destekleyici davranışları sendikal faaliyetlerde yaptığını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın “Okuldaki karar süreçlerinde (Örnek: öğretmenler kurulu vs.) aynı sendikadan olan öğretmenlerin gizli ya da açık desteğini aldığını düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız nasıl?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4. Sendika üyeliğine ilişkin 4. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hayır/ Düşünmüyorum.	12
Benim gözlemin, okul müdürünün siyasi ya da sendikal örtüşme, aramadan istişare yöntemine başvurduğudur	1
Müdürün hangi sendikadan olduğunu bilmiyorum.	1
Çoğunlukla	1

Okulumuzda sağlıklı bir okul kültürü olması sebebiyle müdürümüz tüm kararlarda bizlerin ve öğretmen arkadaşların fikirlerini almakta, alınan kararlar ortak alınmaktadır.	1
Böyle bir durum hiç olmadı.	1
Yok destek almıyor.	1
Okulumuzda sağlıklı bir okul kültürü olması sebebiyle farklı sendikalardaki arkadaşlar arasında herhangi bir çekişme veya anlaşmazlık bulunmamaktadır.	1
Evet, seçmeli derslerin seçiminde din dersleri hep öncelikli, bilime gerek yok!	1
Evet düşünüyorum. Önceden dar kararlaşmalar ile belirlenen konular kurullarda gündemleştirilerek kararlar alınmaya çalışılmaktadır. Örnek: sınıfların sabitlenmesinde kura yöntemi kullanılmadan karar alınarak, uygulanmaya çalışılması.	1
Bu kadar açık aşikar yapıyorken gizli olanları tahmin edemiyorum bile. Sürekli devam eden bir durum zaten bu. Köyde görev yaptığım dönemlerde 1. Sınıftan 2. Sınıfa geçen öğrencilerim elimden alınarak yandaş öğretmene verildi. Ben yeniden 1. Sınıf öğrencilerini aldım. Son zamanlarda veli talebi göz önünde bulundurulmadan ve kura seçimleri uygulanmadan kendilerine göre en sorunlu aile ve çocukları bize kaydediyorlar. Benim açımdan çocukların hepsi aynıdır. Fakat onlar için öyle değil.	1

Araştırmada “Okuldaki karar süreçlerinde (Örnek: öğretmenler kurulu vs) aynı sendikadan olan öğretmenlerin gizli ya da açık desteğini aldığını düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız nasıl?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin okuldaki karar süreçlerinde aynı sendikadan olan öğretmenleri gizli yâda açık bir şekilde desteklediğine dair bir durumla karşılaşmadıklarını bildirdiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin çok azı okul müdürlerinin okuldaki karar süreçlerinde aynı sendikadan olan öğretmenleri gizli yada açık bir şekilde desteklediğine dair görüş bildirmişlerdir.

Araştırmanın “Okul müdürünüzün, okulda sendika üyesi olmayan öğretmenlere karşı tutumu nasıldır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 5. Sendika üyeliğine ilişkin 5. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Aynı/ Eşittir/ Farklı bir tutum görmedim./ Sendika üyesi ve sendika üyesi olmayan bütün öğretmenlere karşı bir fark göremedim./ Tavır ya da herhangi yanlı bir tutum takındığına şahit olmadım, objektif olduğumu düşünüyorum.	7
Davranışları, tavırları kesinlikle objektif bir müdürle çalışıyorum.	1
Adil/ Sendikalı veya sendikasız ayrımı yapmamaktadır.	2
Önlerine zorluklar çıkarttır.	1
İyi/ Gayet kibar, adaletli.	1
Hiçbir ayırım göstermemekte, tüm arkadaşlara eşit muamele yapmakta, hiç bir arkadaşımızı sendikaya üye olması konusunda baskı altına almamaktadır.	1
Pozitif	1
Sendikasızlara daha az toleranslı	1
Genelde nötr	1
Normal bir tutum takınmaktadır.	1
Üye olmalı için gizil bir baskının olduğu inkar. Edilemez. Şuan ki okulda sendika üyesi olmayan öğretmen yok neredeyse. Bunu ilk sendika üyesi olma yolunda yaşadıklarım üzerinden anlatabilirim. Sendikalı olmam için sendika başvuru formunu önüme atıp şunu doldur hocam şeklinde bir üslupla karşılaştım. Okul müdürü sendikasız öğretmenlerin gözüne soka soka kendi sendikası olanlara ayrıcalık yapıyor ve psikolojik bir baskı oluşturuyor.	1

Araştırmada “Okul müdürünüzün, okulda sendika üyesi olmayan öğretmenlere karşı tutumu nasıldır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin okulda sendikası olmayan öğretmenlere karşı sendikalı olan öğretmenlere davrandığı gibi davrandıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin çoğu okul müdürlerinin sendikası olmayan öğretmenlere karşı tavır ya da herhangi yanlı bir tutum takındığına şahit olmadıkları objektif olduğunu gördüklerinin ifade etmişlerdir.

Araştırmanın “Bu öğretmenlerin tarafsız ya da örgütsüz olması sizce okulunuzda bir dezavantaj mıdır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 6. Sendika üyeliğine ilişkin 6. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hayır/ Hayır, bilakis avantaj olduğunu düşünüyorum/Hayır. Zaten sendikaların hiç bir etkinliği yoktur./ Hayır. Fakat bana göre öğretmen arkadaşlarımla bir sendikaya üye olup örgütlü hareket etmesi öğretmenlerin gücünü artıracaktır./ Hayır değil. Okul örgütlenmeye uygun bir kurum olmamalı. Okul öğrencilerden öğretmenlere tüm çalışanların düşüncelerini özgürce konuşabileceği yer olmalıydı. Eğitim kurumuna yakışan da budur.	10
Okulumuzda avantaj veya dezavantaj değildir./ Şimdiki koşullarda fark etmiyor.	3
Evet, kesinlikle	1
Öğretmen tarafsız olmalıdır.	1
Benim fikrim tüm arkadaşların bir sendikaya üye olarak fikirlerini sendika çatısı altında özgürce dile getirmeleridir. Öğretmenlerin örgütlü hareket etmesi onları daha güçlü kılacaktır.	1
Pek değil	1
Sendikal hak ve özgürlüklerin alanlarının genişletilmesi anlamında dezavantajlı bir durumdur.	1

Araştırmada “Bu öğretmenlerin tarafsız ya da örgütsüz olması sizce okulunuzda bir dezavantaj mıdır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla sendikası olmayan öğretmenlerin okul içerisinde dezavantajlı bir durumla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenler arasında sendikası olmayan öğretmenlerin bazı durumlarda sıkıntı çıkmaması adına avantajlı durumlarla karşılaştıklarını da ifade eden öğretmenlere rastlanılmıştır.

Araştırmanın “Bu öğretmenler okulunuzda daha korumasız mıdır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 7. Sendika üyeliğine ilişkin 7. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hayır / Değildir./ Korumasız olduklarını düşünmüyorum./ Hayır, sendikalar bütün öğretmenlerin haklarını savunuyor.	12
Evet/ Evet daha korumasızdır. Haksız tutumlar karşısında sessiz kalma durumları yaşanabilmektedir. Yanlışa müdahale konusunda şikâyetçi olup dile getirme konusunda pasif kalınabilmektedirler./ Evet daha korunmasızlar. Ve çok uzun sürmez bu sistematik baskıya boyun eğip bir taraf seçerler. Evet, taraf diyorum çünkü kutuplaşmalar tüm okullarda gücünü en baskın sendikadan alıyor ve şiddetleniyor. Şu ortamda sendikasız olmak ormanda kuzu olarak yaşamak gibi bir şey.	3

Diğer öğretmenlerle onlar arasında hiç bir fark yoktur.	1
En azından bizim okul için korumasız olduklarını düşünmüyorum. Fakat genel manada bakacak olursak korumasız oldukları söylenebilir.	1

Araştırmada “Bu öğretmenler okulunuzda daha korumasız mıdır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla sendikası olmayan öğretmenlerin korumasız olduklarını düşünmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler sendikaların yalnız kendi sendikal haklarını değil tüm öğretmenlerin haklarını savundukları için sendika üyesi olmayan öğretmenlerin savunmasız olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın “Okul müdürü bu öğretmenlerin kendi sendikasına üye olması için hangi özendiriciler sağlamakta yâda baskı uygulamaktadır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 8. Sendika üyeliğine ilişkin 8. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Baskı yoktur/ Baskı yaptığını düşünmüyorum/ Herhangi bir baskı yok/ Herhangi bir özendirici faaliyet ve baskı yaptığını düşünmüyorum./ Hayır. Kesinlikle özendirici veya baskı kaynaklı bir davranışta bulunmamaktadır.	12
Üye olanlara kolaylıklar ve ayrıcalıklar tanımaktadır. Üye olmayanlara ise her türlü zorluğu çıkartmaktadır	1
Ders programları ve egzersizler konusunda yardımcı oluyor	1
Bol vaatler sunuyorlar.	1
Duruma göre okul içindeki uygulamalarda pozitif tutumlar geliştirebilmektedirler. Üye yapmak konusunda telkinlerde bulunmaktadır. Baskılardan kaynaklı istemeden üye olmaktadır.	1
Kendi sendikasına üye olan öğretmenlere ayrımcı davranarak ve diğer sendika üyesi arkadaşlara baskı yaparak. Korku politikasına karşı savunma olarak güçlünün yanında olma kaygısı bu öğretmenleri etkiliyor.	1

Araştırmada “Okul müdürü bu öğretmenlerin kendi sendikasına üye olması için hangi özendiriciler sağlamakta yâda baskı uygulamaktadır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin sendikası olmayan öğretmenlere herhangi bir özendirici faaliyet ve baskı yaptığını düşünmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın “Okul müdürünüzün, tam karşısı bir sendika üyesi öğretmenlere davranışları genel olarak nasıldır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 9. Sendika üyeliğine ilişkin 9. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Tarafsız/ Ayrımcı bir tutum gözlemlenmedi./ Aynı/ Herkese karşı aynıdır/ Ayrım gözetmemekte tüm arkadaşlara eşit muamele yapmaktadır./ Ayrım yapmamakta tüm örgütlü arkadaşlara nasıl davranıyorsa bu arkadaşlara da aynı davranmaktadır./ Adil davranır	7
Çok insani davranıyor./ İyi davranır.	3
Görüşü, sendikası müdürümüz için önemsizdir. Emeğe değer verir, takdir eder.	1
Eskiden biraz daha dikkatli davranıyorken son yıllarda çok keyfi ve baskıcı bir tutum sergilemektedir.	1
Soğuk.	1
Herhangi bir konuda eleştirel bir tutum sağlayan öğretmene mobbing uygulayabilmektedir. Ders giriş çıkış saatleri konusunda, nöbet tutarken ki durumunu	1

gözlemleme, evrakların takibinde, sınıf dağılımında, öğrenci dağılımında, izin konusunda daha negatif tutum sergilenebilmektedir.	
Kendi sendikasında görev yapan öğretmenlerin okul içinde koridorda öğretmenler odasında yürüyüşü oturduğu kalkışı yani kendine ve dayandığı güce olan inancı özgüvenini tavan yaptırıyor. Okul müdürü sadece kendisi kullanmıyor bu gücü. Çevresindeki öğretmenlerde kullanıyor.	1

Araştırmada “Okul müdürünüzün, tam karşıtı bir sendika üyesi öğretmenlere davranışları genel olarak nasıldır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin ayırım gözetmemekte ve sendikalı, sendikasız, farklı sendikada olmak gibi durumları dikkate almadan tüm öğretmenlere eşit muamele uyguladıklarını ve iyi davrandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın “Bu öğretmenlerin okulun ve öğretim sürecinin gelişmesi/kalitesinin iyileşmesi için önerilerini dikkate alınıyor mu? Nasıl ve hangi konularda?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 10. Sendika üyeliğine ilişkin 10. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Evet, kendi alanlarıyla ilgili olanlarla/ Dikkate alınmıyor. Eğitim öğretim sürecinin verimli olması konusunda./ Evet kendi branşlarına göre alınmıyor/ Alınmıyor, eğitim öğretim ve proje çalışmalarında destek görüyorlar./ Alınacak kararlarda tüm öğretmenlerin görüşleri alınmakta ve kararlar fikir birliği ile alınmaktadır.	6
Alınmıyor/Alınmıyor. Bütün kararlar hiyerarşik bir şekilde alınmaktadır./ Genel anlamda alınmadığını söyleyebilirim. Ders programında branş derslerinin serpiştirilmesinde, öğrencilerin sınıflara dağılımında, nöbet yerlerinin ve günlerinin belirlenmesinde vb.	3
Herkese eşit yaklaşım olmalı	1
Her konuda, herkesin fikrine değer verir, dinler.	1
Hiçbir öğretmenin önerileri dikkate alınmıyor.	1
Önerileri sendikalı bir öğretmen kadar dikkate alınmaktadır	1
Kurul toplantılarında herkesin fikri alınır.	1
Öğrencilere ve okulun eğitim kalitesine katkı sağlayan her öneri kabul edilir.	1
Alınacak kararlarda tüm öğretmenlerin görüşleri alınmakta, kurul toplantılarında herkese söz hakkı verilmekte ve alınan kararlar görüş birliği ile alınmaktadır.	1
Sadece dinliyorlar	1
Dikkate aldığı zamanlar oluyor.	1

Araştırmada “Bu öğretmenlerin okulun ve öğretim sürecinin gelişmesi/kalitesinin iyileşmesi için önerilerini dikkate alınıyor mu? Nasıl ve hangi konularda?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin sendikalı, sendikasız veya farklı sendikada olmak gibi durumları dikkate almadan tüm öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinin verimli olması konusunda görüşlerini almakta olduğunu ve alınan kararlarda fikir birliğine dikkat ettiğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın “Bu öğretmenlerin yenilikçi ve yaratıcı girişimlerinin okul müdürü tarafından sınırlandırıldığını düşünüyor musunuz?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 11. Sendika üyeliğine ilişkin 11. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
----------	---

Hayır/ Asla.	13
Hiçbir öğretmen desteklenmiyor./ Evet düşünüyorum.	2
Öğretmenler karar alınma süreçlerine katılmıyor, çoğu öğretmen bu konuda çekingen davranıyor	1
Okul müdürlerinin kendi gündemleri var.	1
Okul müdürümün felsefesi şu çalışana severim. Fakat okuldan para çıkmadan yapılan bir yenilikse bunu destekler.	1

Araştırmada “Bu öğretmenlerin yenilikçi ve yaratıcı girişimlerinin okul müdürü tarafından sınırlandırıldığını düşünüyor musunuz?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin sendikalı, sendikasız veya farklı sendikada olmak gibi durumları dikkate almadan tüm öğretmenlerin yenilikçi ve yaratıcı girişimlerini desteklediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yenilikçi ve yaratıcı girişimlerini sınırlayan bir davranışa rastlamadıklarını belirtmişlerdir.

3.3. Örgüt İklimine İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Okul yöneticisinin sendika üyeliği okul ikliminin bir boyutu olan destekleyici davranışlarında değişikliklere neden olmakta mıdır? Oluyorsa ne tür değişikliklere neden olmaktadır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 12. Örgüt iklimine ilişkin 1. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hayır/ Olduğunu düşünmüyorum./ Olmuyor./ Hayır hiç bir değişikliğe sebep olmamaktadır.	14
Yetkili sendikadan ise müdür kendini güvende hissediyor.	1
Oluyor. Son yıllarda bunu bir baskı aracı haline getirmektedir.	1
Okul müdürünün eşitlikçi, öğretmen ve diğer çalışanlara yaklaşımında hak ve adaletli tutumu, ilkeli ve etik davranışları okulun destekleyici yönünü açığa çıkarabileceğini düşünüyorum. İdarecilerin seçiminde izlenen yöntemlerin yanlışlığı sendikalı müdürlerin de seçilmenin bedeli olarak, kendilerini daha görünür kılma farklı eğitim yaklaşımlarını reddetme, farklı sendikalı öğretmenleri baskılama, yıldırma tutumlarını takınmalarına neden olmaktadır.	1
Bir okul müdürü kendi sendikasından olan öğretmene ayrımcılık yaparak davranıyorsa bizlere elbette sözde destekleyici davranıp özde farklı olması bizleri o okul ikliminin parçası olarak görmemesi anlamına gelir.	1

Araştırmada “Okul yöneticisinin sendika üyeliği okul ikliminin bir boyutu olan destekleyici* davranışlarında değişikliklere neden olmakta mıdır? Oluyorsa ne tür değişikliklere neden olmaktadır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin sendika üyeliğinin okul iklimini bir boyutu olan destekleyici davranışlarda bir değişikliğe neden olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmanın “Okul yöneticisinin sendika üyeliği okul ikliminin bir boyutu olan yönlendiricilik* davranışlarında değişikliklere neden olmakta mıdır? Oluyorsa ne tür değişikliklere neden olmaktadır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 13. Örgüt iklimine ilişkin 2. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hayır/ Olmuyor./ Fark etmedim	14

Evet olmaktadır. Keyfi uygulamalara neden olmaktadır./ Oluyor. Öğretmenlerin eğitime ve çevreye yaklaşımında etkili oluyor	2
Okul müdürünün eşitlikçi, öğretmen ve diğer çalışanlara yaklaşımında hak ve adaletli tutumu, ilkel ve etik davranışları okulun destekleyici yönünü açığa çıkarabileceğini düşünüyorum. İdarecilerin seçiminde izlenen yöntemlerin yanlışlığı sendikalı müdürlerin de seçilmenin bedeli olarak, kendilerini daha görünür kılma farklı eğitim yaklaşımlarını reddetme, farklı sendikalı öğretmenleri baskılama, yıldırma tutumlarını takınmalarına neden olmaktadır.	1
Elbette olmaktadır. Alınan kararlarda ve eğitim kalitesinde düşüşe neden olmaktadır.	1

Araştırmada “Okul yöneticisinin sendika üyeliği okul ikliminin bir boyutu olan yönlendiricilik* davranışlarında değişikliklere neden olmakta mıdır? Oluyorsa ne tür değişikliklere neden olmaktadır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin sendika üyeliğinin okul iklimini bir boyutu olan yönlendirici davranışlarda bir değişikliğe neden olmadığını veya böyle bir durumu fark etmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın “Okul yöneticisinin sendika üyeliği okul ikliminin bir boyutu olan sınırlayıcılık* davranışlarında değişikliklere neden olmakta mıdır? Oluyorsa ne tür değişikliklere neden olmaktadır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 14. Örgüt iklimine ilişkin 3. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hayır/Olmuyor	15
Olmaktadır. Öğretmenler düşüncelerini serbest bir şekilde ifade edememektedir	2
Yine yönetici seçimindeki yanlışlar ve bunların türevi olan tutumlar söylenebilir. Öğretmenin proje geliştirmesinde, okulu sahiplenmede, okul ve öğrenci davranış sorunların çözümünde edilgen tutum takınması, kurullarda görüş bildirmeme, gördüğü yanlış söylememe ve müdahale etmeme gibi yaklaşımların gelişmesine neden olabilmektedir.	1

Araştırmada “Okul yöneticisinin sendika üyeliği okul ikliminin bir boyutu olan sınırlayıcılık* davranışlarında değişikliklere neden olmakta mıdır? Oluyorsa ne tür değişikliklere neden olmaktadır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla okul müdürlerinin sendika üyeliğinin okul iklimini bir boyutu olan sınırlayıcı davranışlarda bir değişikliğe neden olmadığını veya böyle bir durumu fark etmediklerini belirtmişlerdir. Bu konuda olumsuz görüş bildiren öğretmenler, görüş belirtme konusunda sınırlayıcı okul müdürü davranışları ile karşılaştıkları ifade etmişlerdir.

Araştırmanın “Farklı sendikalara üye öğretmenler birbirlerine açık ve mesleki etkileşim içinde, hatalarını kabullenici ve karşılıklı saygıya dayalı bir ilişkileri var mıdır? Okulunuzda bu ilişkilerin geliştirilememesinin başka nedenleri nelerdir?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 15. Örgüt iklimine ilişkin 4. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Evet, var/ Saygılılardır/ Karşılıklı saygıya dayalı ilişki gözlemlenmekte, İlişkilerin daha da geliştirilebilmesi için genel sendikacılık anlayışının yeniden yapılandırılması gerektiğini düşünüyorum./ Bütün öğretmenler arasında saygıya dayalı ilişkiler uyumla yürümektedir. Okul müdürünün tutumu bu kaynaşmayı olumlu etkiler./ Herkes birbirine saygılı/ Farklı sendikalara üye öğretmenler arasında gayet olumlu, saygı ve sevgiye dayalı bir iletişim iklimi bulunmaktadır./ Karşılıklı görüş alışverişi yapılmakta birbirinin fikirlerine saygı duyulmaktadır./ Vardır. Okulumuzda sendikalar öğretmenler arasında ayrışma sebebi değildir./Vardır. Bu konuda okulumda bu pozitif ortam mevcut. Bu ortamın sağlayıcısı ise okul müdürüdür./ Vardır. Okulumda öğretmenler arasında	11

sendikacılıktan kaynaklı bir ayrım yapılmıyor. Bu yüzden öğretmen arkadaşlarımızla ilişkilerimiz iyidir.	
Yok/ Genel anlamda iletişim olmuyor. Çok fazla bir paylaşım olmuyor öğretmen odalarından olmuyor./ Yok. Bu daha çok son yıllarda oluşan bir iklim/ Tam olarak olduğunu söyleyemem. Ülkedeki ideolojik kamplaşmaların etkileri okula da yansımaktadır./ Pek olduğunu söyleyemem. Hayata bakış açısına göre sınıflandırma, önyargılar, sınırlı paylaşımlar, farklılıkları kabullenmeme vb./Yok. Öğretmenler arasında yaşanan en büyük sorun hatalı da olsa müdürle aynı sendikadan ise kendini daha güçlü ve dolayısıyla haklı hissetmesidir.	7

Araştırmada “Farklı sendikalara üye öğretmenler birbirlerine açık ve mesleki etkileşim içinde, hatalarını kabullenici ve karşılıklı saygıya dayalı bir ilişkileri var mıdır? Okulunuzda bu ilişkilerin geliştirilememesinin başka nedenleri nelerdir?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla karşılıklı saygıya dayalı ilişki içerisinde olduğunu belirtmişler ve bu durumun oluşmasında okul müdürlerinin etkili olduğunu da belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı karşılıklı saygıya dayalı ilişki içerisinde olunmanın önünde ideolojilerin engel teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Okul müdürü ile aynı sendikadan olmanın aynı ideolojiyi temsil ettiğini dolayısıyla öğretmenin kendini güçlü hissettiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın “Öğretmenlerin farklı sendikalara üye olmalarına karşın aralarındaki sosyal bağlar nasıldır? Güçlü bir sosyal bağın oluşmasını engelleyen etmenler nelerdir?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 16. Örgüt iklimine ilişkin 5. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
İyi/ Çok güçlü / Herkes birbirine bağlıdır/ Gayet güçlü bir bağ var. Yapılan sosyal faaliyetler beraber planlanmakta ve katılım da tam olmaktadır./ Okulumuzda sosyal aktiviteler beraber planlanmakta ve aktif bir katılım sağlanmaktadır./ Sosyal bağların güçlü olduğunu düşünüyorum./ Öğretmenlerin sosyal bağları farklı siyasi/dünyevi anlayışlara sahip olmalarına rağmen güçlüdür.	7
Orta derecede. Toplumumuzda maalesef her konuda olduğu gibi bu konuda da eksiklerimiz var.	1
İyi değildir./Bireyden bireye değişiklik gösterebilmektedir. Ancak genel anlamda eğitime bakış açısı ve düşünce yapılarındaki farklılıklardan kaynaklı sosyal bağları iyi değildir. Önyargılar, sorunları ve farklılıklarını medeni bir şekilde ortaya koyarak tartışmadıkları için güçlü sosyal bağlar oluşmamaktadır.	2
Böyle bir ayrım yapmayız.	1
Öğretmenler arasında sosyal bağlar sendika ile alakalı değil karşılıklı anlaşmaya bağlı	1
Göreve ilk başladığımda öğretmenlerin kendi aralarındaki sosyal bağlar çok güçlüydü. Şu an bu bağlar çok zayıflamış durumda	1
Sosyal bağlar sendikalara göre oluşmaz. Sendika faaliyetleri ve bunlara zorunlu katılım şeklindeki tavır okul ortamında huzursuzluk yaratır.	1
Okulumuzda sendikalar ayrışma sebebi değildir.	1
Sendikal anlayışların gündelik yaşamı ciddi anlamda etkilemesi	1
İdeolojik farklılıklar güçlü bağların önünde engeldir.	1
Okul içinde sözde olumlu ilişkiler var gibi görülse de bunun nedeni farklı sendikadan olanların hep alttan almak zorunda kalması. Okul dışında süren sosyal ilişki sadece müdürle aynı sendikadan olan öğretmenlerde mevcut.	1

Araştırmada “Öğretmenlerin farklı sendikalara üye olmalarına karşın aralarındaki sosyal bağlar nasıldır? Güçlü bir sosyal bağın oluşmasını engelleyen etmenler nelerdir?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla sosyal bağların güçlü olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın “Öğretmenlerin farklı sendikalara üye olmaları birbirlerine karşı olumsuz davranışlar sergilemelerine ve birbirlerini eleştirmelerine neden olmakta mıdır?” görüşme sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 17. Örgüt iklimine ilişkin 6. görüşme sorusu bulguları

Yanıtlar	f
Hayır / Olmuyor./ Hayır. Mevcut şartlarda herkes neden hangi sendikada biliniyor ve anlayışla karşılanıyor.	10
Evet/ Evet. Son yıllarda çok bariz bir şekilde suçlamalara varan bir durum söz konusu/ Genel anlamda olumsuzlukların olmasına birbirlerini eleştirmelerine neden olabilmektedir. Bunun nedeni olarak medyayı gösterebilirim.	4
Kısmen	1
Bu okulda şahit olmadım ancak farklı ortam ve platformlarda sendikacılığın siyasi birer kimlik haline getirilerek çatışma ortamına zemin oluşturduğunu söyleyebilirim	1
Herkes özgür düşüncesi ile hareket eder.	1
Eleştirisi kısmi daha çok güçlü olan sendikanın yaptığı bir eylem.	1

Araştırmada “Öğretmenlerin farklı sendikalara üye olmaları birbirlerine karşı olumsuz davranışlar sergilemelerine ve birbirlerini eleştirmelerine neden olmakta mıdır?” görüşme sorusuna öğretmenler çoğunlukla farklı sendikalara üye olmanın öğretmenlerin birbirlerine karşı davranışlarında olumsuzluğa neden olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı ise son yıllarda olumsuz durumların olduğunu ve bu duruma medyanın yol açtığını belirtmişlerdir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmenlerin okul yöneticilerinde sendika üyeliğinin okul iklimine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

- Araştırmada okul müdürlerinin sendika üyeliğine bakmaksızın öğretmenlere karşı objektif, adil ve eşit davranışlar gösterdikleri saptanmıştır. Bu durumu aynı sendikada olma durumunun da değiştirmedeği saptanmıştır.
- Araştırmada okul müdürü ile aynı sendikada olmanın okulun imkân ve olanaklarına erişimde ayrıcalık oluşturmadığı saptanmıştır.
- Araştırmada okul müdürlerinin okul kültürünü bozacak, öğretmenler arasında ayırım yapıyor algısını oluşturacak hareketlerden uzak durmakta olduğu saptanmıştır.
- Araştırmada okul müdürlerinin destekleyici davranışları sendikal faaliyetlerde yaptığı saptanmıştır.
- Araştırmada okul müdürlerinin okuldaki karar süreçlerinde aynı sendikadan olan öğretmenleri gizli yâda açık bir şekilde desteklediğine dair bir durumun olmadığı saptanmıştır. Bunun tersi biçimde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin çok azının okul müdürlerinin okuldaki

karar süreçlerinde aynı sendikadan olan öğretmenleri gizli yâda açık bir şekilde desteklediğini bildirdikleri saptanmıştır.

- Araştırmada okul müdürlerinin okulda sendikası olmayan öğretmenlere karşı sendikalı olan öğretmenlere davrandığı gibi davrandıkları saptanmıştır.
- Araştırmada sendikası olmayan öğretmenlerin okul içerisinde dezavantajlı bir durumla karşılaşmadıkları saptanmıştır. Ayrıca sendikası olmayan öğretmenlerin bazı durumlarda okul içerisinde sıkıntı çıkmaması adına avantajlı durumlarla karşılaştıkları da saptanmıştır.
- Araştırmada sendikası olmayan öğretmenlerin okulda korumasız olduklarını ilişkin herhangi bir görüşe rastlanılmamıştır. Çünkü araştırmaya katılan öğretmenler sendikaların yalnız kendi sendikal haklarını değil tüm öğretmenlerin sendikal ve diğer haklarını savundukları için sendika üyesi olmayan öğretmenlerin savunmasız/korumasız olmadıklarını belirtmişlerdir.
- Araştırmada okul müdürlerinin sendikası olmayan öğretmenlere herhangi bir özendirici faaliyet ve baskı yaptığına rastlanılmadığı belirlenmiştir.
- Araştırmada okul müdürlerinin ayırım gözetmemekte, sendikalı, sendikasız veya farklı sendikada olmak gibi durumları dikkate almadan tüm öğretmenlere eşit muamele uyguladıkları ve iyi davrandıklarını belirlenmiştir.
- Araştırmada okul müdürlerinin sendikalı, sendikasız veya farklı sendikada olmak gibi durumları dikkate almadan tüm öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinin verimli olması konusunda görüşlerini almakta olduğunu ve alınan kararlarda fikir birliğine dikkat ettiği belirlenmiştir.
- Araştırmada okul müdürlerinin sendikalı, sendikasız veya farklı sendikada olmak gibi durumları dikkate almadan tüm öğretmenlerin yenilikçi ve yaratıcı girişimlerini destekledikleri belirlenmiştir.
- Araştırmada okul müdürlerinin sendika üyeliğinin okul iklimini bir boyutu olan destekleyici, yönlendirici ve sınırlayıcı davranışlarda bir değişikliğe neden olmadığı belirlenmiştir.
- Araştırmada farklı sendikalara üye öğretmenler birbirlerine açık ve mesleki etkileşim içinde, hatalarını kabullenici ve karşılıklı saygıya dayalı bir ilişki içerisinde oldukları belirlenmiştir. Bu olumlu durumun oluşmasında okul müdürlerinin etkili olduğu saptanmıştır. Fakat araştırmada öğretmenlerin bir kısmının karşılıklı saygıya dayalı ilişki içerisinde olunmanın önünde ideolojilerin engel teşkil ettiği belirlenmiştir. Okul müdürü ile aynı sendikadan olmanın aynı ideolojiyi temsil ettiğini dolayısıyla öğretmenin kendini güçlü hissettiği belirlenmiştir.
- Araştırmada öğretmenlerin farklı sendikalara üye olmalarına karşın aralarındaki sosyal bağların güçlü olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifade ile öğretmenler arası sosyal bağlara sendika üyeliğinin etki etmediği söylenebilir.
- Araştırmada farklı sendikalara üye olmanın öğretmenlerin birbirlerine karşı davranışlarında olumsuzluğa neden olmadığı belirlenmiştir. Araştırmada son yıllarda farklı sendikalara üye olmanın bazı olumsuz durumların ortaya çıkmasına neden olduğu ve bu duruma da medyanın yol açtığı saptanmıştır.

Yapılan araştırmanın sonuçları doğrultusunda uygulayıcılar ve araştırmacılar için aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Araştırmada son yıllarda farklı sendikalara üye olmanın bazı olumsuz durumların ortaya çıkmasına neden olduğu ve bu duruma da medyanın yol açtığı saptanmıştır. Basın yayın organlarının özellikle eğitim sendikaları konusunda yaptıkları yayınlarda kullandıkları üslup ve haber içeriklerine daha özenli yaklaşımları gerektiği önerilebilir.
- Araştırmada farklı sendikalara üye öğretmenler birbirlerine açık ve mesleki etkileşim içinde, hatalarını kabullenici ve karşılıklı saygıya dayalı bir ilişki içerisinde oldukları belirlenmiştir. Fakat araştırmada öğretmenlerin bir kısmının karşılıklı saygıya dayalı ilişki içerisinde olunmanın önünde ideolojilerin engel teşkil ettiği belirlenmiştir. Okul müdürü ile aynı

sendikadan olmanın aynı ideolojiyi temsil ettiğini dolayısıyla öğretmenin kendini güçlü hissettiği belirlenmiştir. Bu durumun aşılması adına öğretmenlerin ve okul müdürlerinin ideolojik düşüncelerine eğitim ortamlarına yansıtılmaları gerektiği ve varsa böyle bir söylem içerisindeki meslektaşlarını uyararak ideolojilerin eğitim ortamlarına girip okul iklimini bozması engellenebilir.

- Araştırmada okul müdürlerinin sendikal, sendikasız veya farklı sendikada olmak gibi durumları dikkate almadan tüm öğretmenlerin yenilikçi ve yaratıcı girişimlerini destekledikleri belirlenmiştir. Bu duruma göre okul ortamında eğitim adına okul ortamında öğretmenlerin yaptığı ve yapacağı faaliyetlerin desteklendiği söylenebilir. Bu doğrultuda öğretmenlerin eğitim adına yapılabilecekleri kafa yormaları gerektiği önerilebilir.
- Araştırmada okul müdürlerinin sendikal faaliyetler konusunda destekleyici bir tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda eğitim sendikalarının sendikal faaliyetleri yaparken eğitim sektörünün hakları konusunda söylem geliştirmeleri, sendikal faaliyetlerde siyasi içerikli söylemlerden uzak durmaları önerilebilir.
- Yapılan araştırma nitel araştırma deseni ile yapılmıştır. Benzer bir çalışmada sendika durumunun, okul iklimi ile ilişkisini belirleyecek ölçekler aracılığıyla nicel araştırmalar yapılabilir.
- Yapılan araştırma öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır. Benzer çalışmalarda okul müdürlerinin de görüşleri alınarak okul müdürleri açısından okul iklimi ve sendika durumunun nasıl olduğu belirlenebilir.

KAYNAKÇA

- Battal, E. (2004). *Sendikal örgütlenme ve eğitim-bir-sen*. Ankara: EBS Yayınları.
- Çankaya, İ. (2005). *Sivil toplum örgütlerinin eğitim amaçlı faaliyetleri (Elazığ Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Finnan, C., Schnepel, K., & Anderson, L. (2003). Powerful learning environments: The critical link between school and classroom cultures. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 8(4), 391-418.
- Işıklı, A. (2003). *Gerçek örgütlenme sendikacılık*. Ankara: İmge.
- Mahiroğulları, A. (2013). *Dünya'da ve Türkiye'de sendikacılık*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Öz, Ü. (2010). *Bir siyasal katılma aracı olarak memur sendikaları: Isparta örnek olayı*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Taşdan, M. (2013). Eğitim işkolundaki sendikalara ilişkin öğretmen görüşleri; nitel bir araştırma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 231-265.
- Ulutaş, A. ve Sönmez, İ. (2011). *Eğitimci kadınların sendikal örgütlenme eğilimleri ve sendikal sürece katılım düzeyleri üzerine bir inceleme*. Bursa: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zullig, K. J., Koopman, T. M., Patton, J. M., & Ubbes, V. A. (2010). School climate: Historical review, instrument development, and school assessment. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 28(2), 139-152.
- www.mevzuat.gov.tr, 22.05.2022.